C/2024/2480

23.4.2024.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Ceļā uz visaptverošu ES kokrūpniecības stratēģiju"

(pašiniciatīvas atzinums)

(C/2024/2480)

Ziņotājs: ***Anastasis YIAPANIS***

Līdzziņotājs: ***Rolf GEHRING***

Pilnsapulces lēmums	25.1.2023.
Juridiskais pamats	Reglamenta 52. panta 2. punkts
	Pašiniciatīvas atzinums
Atbildīgā specializētā nodaļa	Rūpniecības pārmaiņu konsultatīvā komisija
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	22.1.2024.
Pieņemts plenārsesijā	14.2.2024.
Plenārsesija Nr.	585
Balsojuma rezultāts	
(par/pret/atturas)	156/0/1

1. **Secinājumi un ieteikumi**

1.1. ES kokrūpniecība konkurē ar lētākiem koksnes produktiem no citiem reģioniem, un tās konkurētspēja ir atkarīga no procesu attīstības, produktivitātes, efektivitātes un kvalitātes. Gan ES, gan valstu līmenī ir vajadzīgs īpašs atbalsts pētniecībai un izstrādei, lai varētu izstrādāt līmētas koksnes produktus, biokompozītus un citus pievienotās vērtības risinājumus, kas nodrošina labāku sniegumu un vidiskus ieguvumus. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) aicina ES un valstu publiskās iestādes par prioritāti noteikt Eiropas kokrūpniecības starptautisko konkurētspēju, nodrošinot piekļuvi tirgum, risinot izmaksu un negodīgas tirdzniecības prakses problēmas un vienlaikus gādājot par vienlīdzīgiem konkurences apstākļiem tirgū.

1.2. Lai veicinātu ilgtspējīgu uzņēmējdarbības modeļu izmantošanu kokrūpniecībā, ir būtiski nodrošināt primārās izejvielas un izveidot funkcionējošu otrreizējo izejvielu tirgu. EESK aicina nodrošināt šā principa piemērošanu visā piegādes ķēdē un likvidēt tehniskos šķēršļus, kas kavē koksnes atkritumu pilnīgu pārstrādi, un mudina panākt, ka tiek izpildīts aizliegums apglabāt koksni poligonos. Steidzami ir vajadzīga uzlabota infrastruktūra, kas ietver transportēšanas, uzglabāšanas un pārstrādes spējas, lai nodrošinātu efektīvas piegādes ķēdes un produktu piegādi.

1.3. Tā kā prognozes liecina, ka līdz 2050. gadam 75 % pasaules iedzīvotāju pārcelsies uz pilsētu teritorijām, saistībā ar ilgtspējīgas pilsētu attīstības nepieciešamību svarīgi ir būvniecībā izmantot videi draudzīgus, atjaunojamus koksnes materiālus, lai samazinātu oglekļa pēdu un veicinātu bioekonomisko izaugsmi Eiropas Savienībā. EESK mudina dot priekšroku dabīgiem materiāliem, piemēram, koksnei, papīram un šķiedru produktiem, nevis tiem, kas iegūti no fosilajiem kurināmajiem. EESK aicina visas ES iestādes pienācīgi novērtēt atjaunīgo materiālu ieguldījumu ilgtspējā, aprites ekonomikā un klimatneitralitātes panākšanā, vienlaikus atzīstot koksni par vērtīgu aprites resursu un izejvielu. Būtiski ir uzlabot komunikāciju, lai izglītotu patērētājus par vidiskajiem ieguvumiem, izvēloties ilgtspējīgi iegūtus koksnes produktus.

1.4. Kokrūpniecībai ir jācenšas mazināt atkritumu rašanās, jāveicina koksnes produktu reciklēšana un atkārtota izmantošana. Jau produktu izstrādes posmā jāpiemēro pārdomāta apkalpojamības koncepcija, kas atbilst ilgtspējas mērķiem, veicina resursu efektīvu izmantošanu un pagarina produktu aprites ciklu.

1.5. EESK uzsver vidisko, ieguves un kvalitātes standartu ievērošanas sarežģītību un izmaksas, it īpaši mazajiem uzņēmumiem, un aicina ES nodrošināt saskaņotus tiesību aktus visās dalībvalstīs, kā arī finansiālu un nefinansiālu atbalstu nozares mazajiem un vidējiem uzņēmumiem.

1.6. EESK uzsver nepieciešamību noteikt minimālos standartus attiecībā uz aprites ciklā radītajām oglekļa emisijām būvniecībā un prasību, ka šai nozarei ir jāziņo par CO_2 emisijām. Visi būvniecības speciālisti, tostarp plānotāji, arhitekti, inženieri, tehniķi, IT eksperti un būvstrādnieki, ir atbilstoši jāapmāca, lai tiktu pilnveidotas vajadzīgās prasmes, kas saistītas ar ilgtspējīgām būvniecības metodēm un materiāliem.

1.7. Nelikumīga mežizstrāde būtiski apdraud nozari, savukārt pašreizējās sertifikācijas shēmas nav piemērotas korupcijas novēršanai, un krāpniecisku darbību atklāšana nav pietiekama. Tāpēc EESK aicina īstenot stingrākus un proaktīvus pasākumus, lai apkarotu nelikumīgu mežizstrādi, atmežošanu un kokmateriālu nelikumīgu tirdzniecību.

1.8. Komiteja norāda uz nelīdzsvarotību starp sankcijām par nelikumīgu mežizstrādi un koksnes izstrādājumu vērtību, un aicina dalībvalstis pastiprināt sankcijas, ar tehnoloģiju ieviešanu stiprināt izpildes panākšanu un informēt par to, cik svarīgi ir apkarot nelikumīgu mežizstrādi, izmantojot sabiedrības informēšanas kampaņas un iedzīvotājiem paredzētus ziņošanas mehānismus.

1.9. Kokrūpniecība saskaras ar darbaspēka trūkumu, ko rada kvalificēta darbaspēka novecošana un priekšstats, ka darbs nozarē ir fiziski smags. EESK mudina izstrādāt ES stratēģiju, lai piesaistītu un noturētu jaunākus talantus šajā nozarē, padarot to pievilcīgāku jauniešiem un sievietēm un nodrošinot kvalificētu darbinieku pieejamību. Turklāt dalībvalstīm būtu jāpiešķir finansējums un jāstimulē izglītības iestādes izstrādāt uz koksnes rūpniecību vērstas programmas, jāveicina partnerības ar akadēmiskajām iestādēm, lai tiktu piedāvāti ar koksni saistīti kursi, un jāveicina sadarbība starp rūpniecību, akadēmiskajām aprindām un publiskajām iestādēm.

1.10. Komiteja uzsver, ka svarīgi ir atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāru ES kokrūpniecības nozarē, lai nodrošinātu taisnīgu un iekļaujošu vidi, kurā augsti tiek vērtēta darba ņēmēju labbūtība un cieņa. Jāievieš uzraudzības mehānismi, lai varētu ziņot par darba apstākļiem, tiesībām un sociālo iekļaušanu, kā arī regulāras revīzijas, lai nodrošinātu atbilstību Eiropas sociālo tiesību pīlāra principiem.

1.11. EESK iesaka atbalstīt mežu īpašniekus ar finansiālu palīdzību, apmācību, darbsemināriem, nodokļu atvieglojumiem un citiem pasākumiem, lai uzlabotu viņu spēju efektīvi un ilgtspējīgi apsaimniekot mežus. Sociālie partneri un pilsoniskā sabiedrība būtu jāiesaista atmežošanas samazināšanas efektīvā uzraudzībā, un EESK un Eiropas Reģionu komiteja (RK) būtu jāiesaista Eiropas Komisijas daudzpusējā ieinteresēto personu platformā. EESK aicina ES nodrošināt finansējumu valstu organizācijām, kas cenšas atjaunot mežus publiskās teritorijās, kuras ir izdegušas, vai teritorijās ar zemu veģetācijas līmeni.

1.12. EESK mudina konsekventi īstenot Ilgtspējīgu produktu ekodizaina regulu, lai ilgtspējīgus produktus padarītu par normu un saglabātu godīgu konkurenci ar importu. Turklāt ES koksnes nozares sociālie partneri būtu jāaicina piedalīties Ekodizaina apspriežu forumā.

2. **Vispārīga informācija un ievads**

2.1. ES kokrūpniecības nozarē ietilpst atsevišķas *NACE* 16. kategorijas apakšnozares, tostarp kokzāģēšana, koksnes finieru un plātņu ražošana, parketa grīdu montāža, galdniecība un būvgaldniecība, koka konteineru ražošana un citi koksnes izstrādājumi. Šīm apakšnozarēm ir atšķirīgas prasības un intereses, kas bieži vien cita citu papildina, bet dažkārt konkurē. Ņemot vērā atzinuma garuma ierobežojumus, šajā atzinumā uzmanība tiks pievērsta šo apakšnozaru kopīgajām iezīmēm, neiedziļinoties katras apakšnozares konkrētajās detaļās.

2.2. Aptuveni 45 % ES teritorijas ir meži un citas apmežotas platības, un kopumā tie ir aptuveni 180 miljoni hektāru. No tiem aptuveni 60 % ir privātīpašumā, un lielākā daļa pieder mazām ģimenes saimniecībām. Eiropas Savienībā ir aptuveni 15 miljoni mežu īpašnieku. Atlikušie 40 % mežu ir publiskajā īpašumā un tiek pārvaldīti plašākā mērogā ([1]). Eiropas mežu platība palielinās, taču ir ļoti maz pirmatnējo mežu.

2.3. Mežiem ir izšķiroša nozīme gan vietējo kopienu, gan globālās populācijas vides, ekonomikas un sociālās labbūtības nodrošināšanā. Tie veicina bioloģisko daudzveidību un augsnes saglabāšanu, klimata pārmaiņu mazināšanu, CO_2 absorbciju, ūdens aprites cikla pārvaldību, erozijas kontroli, gaisa kvalitāti un sniedz daudzus ekoloģiskos, ekonomiskos un kultūras ieguvumus gan vietējām kopienām, gan visas pasaules iedzīvotājiem. EESK aicina ES nodrošināt finansējumu valstu organizācijām, kas cenšas atjaunot mežus publiskās teritorijās, kuras ir izdegušas, vai teritorijās ar zemu veģetācijas līmeni.

2.4. Koksne ir būtisks energoefektīvs un videi draudzīgs apritīgs materiāls, kam ir ilgs aprites cikls un piemīt liels atkārtotas izmantošanas, pārražošanas un reciklēšanas potenciāls. Ja koksne tiek apsaimniekota precīzi, tai ir potenciāls sniegt būtisku ieguldījumu Eiropas klimata politikas mērķu sasniegšanā. Pirmkārt, tā sekmē oglekļa piesaisti koka konstrukcijās, tādējādi pagarinot mežu nodrošināto oglekļa piesaisti. Otrkārt, aizstājot tādus daļēji energoietilpīgus materiālus kā tērauds, betons, ģipsis vai plastmasa, koksne palīdz samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas būvniecības nozarē.

2.5. Tā kā prognozes liecina, ka līdz 2050. gadam 75 % pasaules iedzīvotāju dzīvos pilsētu reģionos ([2]), nenoliedzama ir steidzamā nepieciešamība nodrošināt pilsētu ilgtspēju. Tāpēc ir jāpāriet uz tādu būvmateriālu ieviešanu, kas iegūti no ilgtspējīgas koksnes. Atjaunojamo un reciklējamo materiālu izmantošanas pastiprināšanai, it īpaši ES būvniecības nozarē, būs izšķiroša nozīme pilsētu infrastruktūras oglekļa pēdas samazināšanā un vienlaikus tā veicinās bioekonomikas izaugsmi.

3. **Vispārīgas piezīmes**

3.1. 2021. gada novembrī ES dalībvalstis uzsvēra, cik svarīgi ir panākt līdzsvaru starp ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas ekoloģisko, sociālo un ekonomisko dimensiju ([3]). Tās arī uzsvēra, ka būtiski ir saglabāt mežu daudzveidību un veicināt daudzveidīgas un ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas pieejas dažādos reģionos, pilnībā ievērojot valstu kompetenci un pilnvaras šajā jomā.

3.2. ES kokrūpniecības nozare ir aicinājusi vairāk atzīt tās spēju veicināt ilgtspēju nozīmīgās ES politikas jomās, piemēram, ES industriālajā stratēģijā, ES zaļajā kursā un ES ķimikāliju stratēģijā. Turklāt, lai veicinātu taisnīgu nozares pārkārtošanu, ir būtiski nodrošināt Eiropas darbaspēku ar nepieciešamo apmācību un prasmju pilnveidi, lai tas efektīvi iesaistītos biobāzētu vērtības ķēžu attīstībā, un vienlaikus saglabāt darbvietu kvalitāti. Tomēr, lai reaģētu uz vides ilgtspējas prasībām, izmantojot diversificētas biobāzētas vērtības ķēdes, rūpniecības nozarēs ir vajadzīga visaptveroša politikas pieeja, kā izklāstīts 2022. gada ES Bioekonomikas stratēģijas progresa ziņojumā ([4]).

3.3. ES kokrūpniecības nozarei ir vajadzīga labāka un progresīvāka infrastruktūra, tostarp transporta tīkls, uzglabāšanas iekārtas un pārstrādes spējas, lai nodrošinātu efektīvas piegādes ķēdes un produktu savlaicīgu piegādi. Uz koksnes resursiem balstītā rūpniecība vienmēr bijusi ļoti novatoriska. Tomēr sarežģītākā un daudzveidīgākā tautsaimniecībā nozarei ir vajadzīgs lielāks atbalsts pētniecības un inovācijas procesiem, it īpaši no ES līmenī koordinētām programmām, piemēram, "Apvārsnis Eiropa".

([1]) *CEPI – Circular Choices for a competitive EU bioeconomy.*
([2]) Hannah Ritchie un Max Roser, "*Urbanisation*", 2018. gads.
([3]) Padomes secinājumi par jauno ES Meža stratēģiju 2030. gadam.
([4]) ES Bioekonomikas stratēģijas progresa ziņojums "Eiropas bioekonomikas politika: novērtējums un turpmākās norises" (COM(2022) 283 final).

3.4. Uz kokrūpniecību attiecas dažādi noteikumi un standarti, kas saistīti ar vides aizsardzību, ieguves likumību un produktu kvalitāti. Minēto noteikumu ievērošana var būt sarežģīta un dārga, it īpaši mazākiem uzņēmumiem, kuriem bieži trūkst resursu, lai efektīvi orientētos regulatīvajā vidē. Tik sarežģītā normatīvajā vidē Eiropas Savienībai ir jānodrošina koordinēta un efektīva tiesību aktu īstenošana visās dalībvalstīs, vienlaikus garantējot finansiālu un nefinansiālu atbalstu nozares MVU.

3.5. Atmežošana rada 20 % no pasaules CO_2 emisijām un ir saistīta ar daudzu dzīvnieku sugu izmiršanas risku dzīvotņu izzušanas dēļ. Eiropola aplēses liecina, ka nozieduzība vides jomā sniedz peļņu, kas ir salīdzināma ar peļņu, kuru rada narkotiku tirdzniecība, taču tās atklāšanas iespējas un ar to saistītās sekas ir ievērojami mazākas ([3]).

3.6. Eiropā arvien lielākas bažas rada lieli mežu ugunsgrēki, jo to radītās CO_2 emisijas apdraud centienus samazināt emisijas un var mazināt koksnes pieejamību. Lai novērstu šo tendenci, arvien vairāk ir vajadzīga efektīva mežu apsaimniekošana un labāka koordinācija, kā arī labāks aprīkojums Eiropas un valstu ugunsdzēsības dienestiem. Mūsdienīgu tehnoloģiju (piemēram, satelītnovērošanas un dronu) izmantošana ievērojami sekmēs turpmākos centienus novērst ugunsgrēkus Eiropas Savienībā.

3.7. Komiteja uzskata, ka svarīgi ir izveidot vairāk reģionālu ugunsdzēsēju staciju Eiropas un valstu līmenī, kā arī apgādāt vietējās kopienas, it īpaši Vidusjūras reģiona dalībvalstīs, ar nelielām ugunsdzēsēju mašīnām.

3.8. Nelikumīga mežizstrāde ir nopietna problēma dažādos dažu dalībvalstu apvidos un rada ļoti negatīvas sekas. Tās ietekme ir bijusi īpaši kaitīga tādām vērtīgām teritorijām kā *Natura 2000* objekti, kā arī pirmatnējie un senie meži, un var veicināt sugu un dzīvotņu izzušanu. Šajā ziņā pašreizējās sertifikācijas shēmas pienācīgi nerisina un nenovērš pastāvošo korupcijas praksi, un krāpniecisku darbību atklāšanas mehānisms joprojām netiek pienācīgi īstenots visā Savienībā. EESK prasa stingrāku rīcību un proaktīvus pasākumus, lai apturētu nelikumīgu mežizstrādi, kā arī efektīvu rīcības plānu nelikumīgi iegūtas koksnes un koksnes izstrādājumu tirdzniecības apturēšanai. Lai nodrošinātu progresu šīs problēmas risināšanā, ļoti svarīgi ir veicināt atbildīgu mežsaimniecības praksi.

3.9. Komiteja arī negatīvi vērtē nelīdzsvarotību starp sodiem par nelikumīgu mežizstrādi un koksnes izstrādājumu vērtību, kā rezultātā nelikumīgas mežizstrādes veicēji bieži saņem minimālus sodus, piemēram, brīdinājumus vai nelielus administratīvos sodus. EESK mudina dalībvalstis palielināt sodus un nodrošināt, ka valstu mežsaimniecības iestādes nodrošina to izpildi, tostarp, iespējams, palielinot tiesībaizsardzības darbinieku skaitu un labāk izmantojot modernas tehnoloģijas (piemēram, satelītnovērošanu), lai bloķētu šīs nelikumīgās darbības. Turklāt par šo tematu ir efektīvi jāinformē sabiedrība kopumā, izmantojot īpašas informatīvas kampaņas, tostarp izveidojot ES iedzīvotājiem paredzētus ziņošanas mehānismus.

3.10. Vajadzīga arī labāka komunikācija, lai palielinātu patērētāju informētību par pozitīvo ietekmi uz vidi, ko rada ilgtspējīgi apsaimniekotos mežos iegūtu koksnes produktu izvēle. Tāpēc EESK aicina rīkoties un, norādot, ka koksnes produkti ir videi draudzīgi, veicināt videi draudzīgus patērētāju lēmumus un popularizēt koksni kā atjaunojamu un ilgtspējīgu resursu.

([3]) Eiropols – *Environmental Crime*.

4. **Īpašas piezīmes**

4.1. ES kokrūpniecības nozare saskaras ar konkurenci, ko rada koksnes izstrādājumi, kuri importēti no citām valstīm, tostarp reģioniem ar zemākām ražošanas izmaksām. Koksnes rūpniecības konkurētspēja ir atkarīga no tā, vai tiek saglabāti ar procesiem saistīti tehnoloģiskie sasniegumi, vienlaikus paaugstinot ražīgumu, efektivitāti un kvalitāti. EESK uzskata, ka būtu jāsniedz īpašs atbalsts pētniecībai un izstrādei, tostarp nepieciešamais finansējums, kas pieejams gan ES, gan valstu līmenī, lai sekmētu centienus izstrādāt līmētas koksnes produktus, biokompozītus un citus pievienotās vērtības risinājumus, kuri nodrošina labāku sniegumu un vidiskus ieguvumus. Mazajiem un vidējiem uzņēmumiem ir vajadzīgi īpaši instrumenti, lai nodrošinātu labāku piekļuvi un informāciju.

4.2. Daudzi kvalificēti darbinieki kokrūpniecības nozarē tuvojas pensionēšanās vecumam, tāpēc trūkst kvalificēta darbaspēka. Turklāt vispārējais priekšstats, ka kokrūpniecība ir darbietilpīga un darbs tajā ir fiziski grūts, attur cilvēkus no karjeras šajā jomā, it īpaši jaunāko paaudzi un sievietes. EESK aicina izstrādāt skaidru stratēģiju, lai mainītu šo tendenci un nodrošinātu kvalificēta darbaspēka pieejamību un kvalitatīvu darbvietu saglabāšanu kokrūpniecības nozarē, vienlaikus cenšoties padarīt nozari (un amatniecību kopumā) pievilcīgāku jauniešiem un sievietēm.

4.3. Lai uz koksnes resursiem balstītās nozarēs nodrošinātu taisnīgu un konkurētspējīgu vidi, EESK iesaka iedibināt spēcīgas ražošanas attiecības, tostarp plašas darba koplīguma slēgšanas sarunas, kurās piedalās arodbiedrības un darba devēju organizācijas un kuru mērķis būtu padarīt nozari par pievilcīgāku darba vietu gan esošajiem darbiniekiem, gan jauniešiem un sievietēm, kas vēlas iesaistīties māceklībā.

4.4. EESK uzsver, ka ir svarīgi noteikt minimālos standartus ēku radītajām oglekļa emisijām aprites ciklā un ar to saistīto prasību, ka būvniecības nozarei ir jāziņo par radītajām CO_2 emisijām. Visām būvniecības ķēdes ieinteresētajām personām, tostarp plānotājiem, arhitektiem, inženieriem, tehniķiem, IT ekspertiem un būvstrādniekiem, ir nepieciešama pienācīga un ar mūžizglītību nodrošināta apmācība (sākotnējās arodmācības) un prasmju pilnveide (tālākā profesionālā izglītība un apmācība), lai viņi spētu izmantot jaunas ilgtspējīgas būvniecības metodes un materiālus.

4.5. Lai palielinātu koksnes izmantošanu būvniecības nozarē nolūkā samazināt oglekļa emisijas, ir jāveicina proaktīva un ilgtspējīga mežu apsaimniekošanas prakse Eiropas Savienībā. EESK jau ir norādījusi: "Augšanas posmā koksne no atmosfēras piesaista un uzglabā CO_2. Ja koksni izmanto kā būvmateriālu, tā kļūst par zaļo būvmateriālu un tādējādi kopumā palīdz samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas." ([6]) EESK mudina visas ES iestādes pienācīgi novērtēt atjaunīgo materiālu, tostarp koksnes, nozīmi ilgtspējas veicināšanā, aprites ekonomikas attīstībā un klimatneitralitātes panākšanā.

4.6. Lai palielinātu ilgtspējīgi iegūtas koksnes nozīmi būvniecībā, ir svarīgi uzsvērt prasību par meža kā pamatresursa ilgtspējīgu apsaimniekošanu. EESK aicina atbalstīt mežu īpašniekus, sniedzot finansiālu palīdzību, apmācības programmas, darbseminārus un seminārus, lai mežu īpašniekiem nodrošinātu prasmes un zināšanas, kas vajadzīgas, lai efektīvi un ilgtspējīgi apsaimniekotu mežus, kā arī iniciatīvas, kuru mērķis ir stiprināt viņu administratīvās un organizatoriskās prasmes, tādus stimulus kā nodokļu atvieglojumi vai finansiāla atlīdzība par ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas prakses ieviešanu un uzturēšanu, mērķtiecīgas programmas jauno un gados jauno mežu īpašnieku atbalstam. Komiteja jau ir

([6]) EESK atzinums par tematu "Koka būvniecība CO_2 emisiju samazināšanai ēku sektorā" (OV C 184, 25.5.2023., 18. lpp.).

norādījusi, ka "sociālajiem partneriem un pilsoniskajai sabiedrībai būtu rūpīgi jāuzrauga, vai atmežošanas samazināšanās notiek efektīvi" un "Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Eiropas Reģionu komitejai vajadzētu kļūt par ES Komisijas daudzpusējās ieinteresēto personu platformas loceklēm" ([7]).

4.7. Izglītības, apmācības un pastāvīgas prasmju pilnveides iespējas ir jāpadara pieejamākas un efektīvākas ES iedzīvotājiem, kuri ir ieinteresēti strādāt kokrūpniecības nozarē. Dalībvalstīm ir jānodrošina finansējums un stimuli izglītības iestādēm, lai tās izstrādātu un piedāvātu uz kokrūpniecību vērstas programmas, un jāmudina studenti veidot karjeru kokrūpniecības nozarē. EESK arī iesaka veidot partnerības ar skolām, koledžām un universitātēm, lai mācību programmās tiktu integrēti ar kokrūpniecību saistītus kursi. Turklāt, lai sekmīgi īstenotu šīs stratēģijas un izveidotu konkurētspējīgu kokrūpniecības nozari Eiropas Savienībā, izšķiroša nozīme ir sadarbībai starp nozares ieinteresētajām personām, akadēmiskajām aprindām un valdības struktūrām.

4.8. Runājot par pašreizējo darbaspēku šajā nozarē, Komiteja uzsver, ka ir jāpiedāvā prasmju pilnveides programmas (sākotnējās arodmācības un tālākā profesionālā izglītība un apmācība), lai palīdzētu darbiniekiem pielāgoties jaunajām tehnoloģijām un mainīgajām prasībām. Turklāt ir vajadzīga cieša sadarbība ar kokrūpniecības uzņēmumiem un sociālo partneru apvienībām, lai izstrādātu apmācības programmas, kas atbilst nozares mainīgajām vajadzībām.

4.9. Komiteja norāda uz Eiropas sociālo tiesību pīlāra lomu, lai ES kokrūpniecības nozarē radītu godīgu, taisnīgu un iekļaujošu vidi, kurā augsti tiek vērtēta visu darba ņēmēju labklājība un cieņa. Tā kā darba apstākļi kokapstrādes nozarēs bieži tiek uzskatīti par riskantiem, vispārējo darba apstākļu, darba aizsardzības prioritāšu noteikšana ir ļoti svarīga, lai palielinātu nozares pievilcību. Turklāt līdzdalības veicināšana un skaidri noteiktas karjeras iespējas kļūst arvien svarīgākas, lai nozari vai darbvietu padarītu pievilcīgu. Konkrētāk, ārkārtīgi svarīgi ir izveidot mehānismus, lai uzraudzītu atbilstību Eiropas sociālo tiesību pīlāra principiem, tostarp regulāras revīzijas un ziņošanu par darba apstākļiem, darba ņēmēju tiesībām un sociālās iekļaušanas rādītājiem.

4.10. EESK norāda, ka arvien lielāks uzsvars tiek likts uz aprites ekonomiku un nepieciešamību samazināt atkritumu daudzumu šajā nozarē. Kokrūpniecības nozarei ir jāatrod veidi, kā līdz minimumam samazināt atkritumus un veicināt koksnes produktu reciklēšanu, atkārtotu izmantošanu un pārprofilēšanu, lai tos saskaņotu ar ilgtspējas mērķiem, pagarinot koksnes materiālu aprites ciklu un ievērojot kaskādes principu resursu efektīvai izmantošanai. Šajā kontekstā izšķiroša nozīme ir stabilai uzturēšanas koncepcijai, un tā būtu jāizmanto jau izstrādes posma sākumā.

4.11. Lai veicinātu ilgtspējīgus uzņēmējdarbības modeļus kokrūpniecībā, ļoti svarīgi ir nodrošināt primāro izejvielu pieejamību un izveidot labi funkcionējošu otrreizējo izejvielu tirgu, kas ietver no atkritumiem atgūtus materiālus, bet kuri ir jāreciklē. EESK prasa nodrošināt izpildi visos piegādes ķēdes līmeņos (šķirošana, savākšana un reciklēšana), vienlaikus uzmanību veltot tehniskajiem šķēršļiem un standartiem, kas kavē koksnes atkritumu pilnīgu reciklēšanu. ES tiesību aktiem, kas vērsti uz kokrūpniecības nozari, atbalstot efektīvas un lietderīgas savākšanas un šķirošanas sistēmas plaša mēroga reciklēšanai, būtu jāatbalsta pasākumi, kuru mērķis ir Eiropas Savienībā izveidot pilnībā funkcionējošu iekšējo tirgu koksnes izstrādājumiem, tostarp papīram un kartonam. Turklāt Komiteja aicina ieviest aizliegumu visās dalībvalstīs apglabāt koksni poligonos.

4.12. Eiropas rūpniecībai ir jākoncentrējas uz savām konkurences priekšrocībām, un tā ir jāatbalsta, lai tā dominētu starptautiskajā tirgū, kurā valda ļoti asa konkurence, it īpaši tāpēc, ka materiālu, enerģijas un darbaspēka izmaksas Eiropas Savienībā ir ievērojami augstākas nekā daudziem starptautiskajiem konkurentiem. Tāpēc ir jāpastiprina centieni veicināt un nodrošināt ES koksnes produktu piekļuvi starptautiskajiem tirgiem, vienlaikus nodrošinot vienlīdzīgus konkurences apstākļus iekšējā tirgū.

([7]) EESK atzinums "Līdz minimumam samazināt atmežošanas un meža degradācijas risku, kas saistīts ar ES tirgū laistiem izstrādājumiem" (OV C 275, 18.7.2022., 88. lpp.).

4.13. EESK aicina konsekventi īstenot Ilgtspējīgu produktu ekodizaina regulu, nosakot ilgtspējīgus produktus kā standartu un nodrošinot vienlīdzīgu konkurenci ar importētajām precēm. Turklāt attiecīgie sociālie partneri ES kokapstrādes nozarē, izmantojot Ekodizaina apspriežu forumu, būtu aktīvi jāiesaista apspriedēs par deleģēto aktu pieņemšanu.

Briselē, 2024. gada 14. februārī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas priekšsēdētājs

Oliver RÖPKE